

INFORMACIJA O NELEGALNOJ EKSPLOATACIJI RIJEČNIH NANOSA (ŠLJUNKA I PIJESKA) IZ SVIH VODOTOKA

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, nakon niza sprovedenih akcija, 28. oktobra 2021. godine, dostavilo je Vladi Crne Gore Informaciju o nelegalnom korišćenju prirodnih resursa koji su u državnom vlasništvu. Informacija se odnosila na nelegalnu eksploataciju šljunka i drvnih sortimenata. Vlada je na 44. sjednici održanoj 28. oktobra 2021.godine usvojila Informaciju i Zaključkom sa te sjednice zadužila Nacionalni savjet za borbu protiv korupcije na visokom nivou da u koordinaciji sa svim ostalim državnim institucijama iskoristi sve državne mehanizme u rješavanju problema nelegalnog korišćenja prirodnih resursa.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, prije usvajanja ove Informacije, preduzelo je niz koraka kako bi istu pripremio. S tim u vezi, Rješenjem br. 02-319/21-6356/1 od 06.08.2021. godine, obrazovalo je međuresorsku komisiju čiji zadatak je bio da utvrdi lokacije sa kojih se nelagarno eksploatiše šljunak, da organizuje akciju kontrole od strane nadležnih inspektora, kao i da nakon dostavljanja zapisnika od strane nadležnih službi preispita stanje na utvrđenim lokacijama.

Iz Izvještaja o radu Komisije utvrđeno je da su prikupljeni podaci o svim lokacijama na kojima je u prethodnom periodu po osnovu ugovora o koncesiji i ugovora o regulaciji riječnih korita bilo omogućeno privrednim društvima da koriste riječne resurse uz naknadu državi. Na osnovu dobijenih podataka zaključuje se da su svi ugovori bili samo "ulaznica" u rijeke koje su zbog nezakonitog djelovanja više ugrožene. Takođe, prikupljene su sve informacije o firmama koje su bile u ugovornom odnosu sa državom, kojim tragom se došlo do saznanja da pojedine firme vrše eksploataciju iako nikada nijesu imale zaključen bilo kakav ugovor sa državom, a nije mali broj i fizičkih lica koji posjeduju mehanizaciju koju u iste svrhe koriste. Uobičajena je pojava da bivši koncesionari nastavljaju da eksploatišu prirodne resurse iako za to više nemaju saglasnost, pravdajući količine koje su predmet kontrola ranije zaključenim ugovorima.

Na osnovu dobijenih informacija utvrđeno je da je jedna od najkritičnijih dionica sa koje se u velikoj mjeri eksploatiše šljunak donji tok rijeke Morače, od Botuna do Ponara, kao i prostor van riječnog korita gdje je i neposrednim obilaskom utvrđeno da nelegalnu eksploataciju šljunka vrši više subjekata. Kontrola istih urađena je od strane pripadnika Uprave policije i Uprave za inspekcijske poslove. Na predmetnoj dionici nalazi se više objekata za eksploataciju šljunka i pijeska na državnom zemljištu (Beton Montenegro D.O.O.). Važno je istaći da nijedan subjekt nema saglasnost izdatu od strane Uprave za vode za eksploataciju šljunka, te da jedino Bemax D.O.O. imao zaključen Ugovor o regulaciji čije izvršenje je u decembru 2020 godine obustavljeno nalogom nadzora zbog utvrđivanja potencijalnog uticaja eksploatacije na vodoizvorište Bolje

Sestre, a koja zabrana je i dalje na snazi jer je i zvanično potvrđena veza između eksploatacije šljunka i smanjenja izdašnosti vodoizvorišta.

Kada je u pitanju Beton Montenegro D.O.O. ovo Ministarstvo je utvrdilo da je Ugovor o regulaciji riječnog korita koji je Uprava za vode zaključila sa ovim preduzećem istekao u septembru 2019.godine od kada je svaka aktivnost koju ovo pravno lice preduzima u riječnom koritu bez saglasnosti od strane nadležnog organa, odnosno nezakonita. Od velikog značaja jeste činjenica da je Ugovorom bilo definisano da se izvode radovi na dionici 2 u koritu rijeke Morače, ali ovaj subjekt i dalje vrši eksploataciju materijala kako iz rijeke, tako i sa okolnog zemljišta koje je u državnoj svojini, koje nikada nije bilo predmet bilo kakvog ugovora.

Poseban problem u ovom slučaju predstavlja činjenica da je Ministarstvo finansija dana 25.03.2014.godine zaključilo Ugovor o zakupu nepokretnosti u državnoj svojini broj 07-7692/2014 sa D.O.O. Transpetrol za proizvodnju i promet roba i usluga, export-import iz Podgorice (sada Montenegro Petrol D.O.O.) na period od 5 godina. Odredbom člana 2 Ugovora određeno je da se istekom roka na koji je ugovor zaključen isti produžava za isti period i pod istim uslovima ukoliko nijedna od ugovornih strana najmanje mjesec dana prije isteka roka zakupa pismeno ne obavijesti drugu ugovornu stranu da odustaje od produženja ovog ugovora ili zatraži promjenu odredbi u sledećem periodu trajanja zakupa. Imajući u vidu da je rok na koji je ugovor bio zaključen istekao dana 25.03.2019.godine, te da nijesmo imali informacije o eventualnom produženju, obratili smo se Ministarstvu finansija i socijalnog staranja dopisom kojim smo tražili informacije o trenutnom stanju, odnosno da li je ugovor produžen ili je prestao da važi istekom roka na koji je bio zaključen.

U vrijeme zaključenja Ugovora zakupac je bio u blokadi kod Poreske uprave (od 10.03.2014.godine), a i dalje se nalazi u blokadi za dug u iznosu od 1.264.378,77eura. Iako je na predmetnoj lokaciji Detaljnim urbanističim planom „Mahala“ predviđena namjena turizam i ugostiteljstvo, na zakupljenom zemljištu nalaze se pogoni za separaciju šljunka, izradu betona i betonske galanterije kojima gazduje preduzeće Montenegro Petrol d.o.o. koje je notarskim zapisom UZZ br.356/2015 od 05.05.2015.godine ovjerenim od strane notarke Anke Stojković došlo do sticanja pokretne imovine preduzeća Transpetrol, a koji je zaključen radi izmirenja duga. Od tada separaciju i sve poslove preuzima Montenegro Petrol D.O.O..

Važno je napomenuti da je Urbanističko-građevinska inspekcija dana 11.10.2021 godine donijela rješenja broj: UPI 12-339/1, UPI 12-340/1, UPI 12-341/1UPI, UPI 12-342/1 12-343/1, UPI 12-344/1 o rušenju objekata koji su na zemljištu koje je u državnom vlasništvu izgrađeni bez građevinske dozvole, odnosno rješenja o uklanjanju nelegalno izgrađenih objekata u vlasništvu Montenegro Petrol D.O.O. ali do realizacije istog nije došlo.

Osim prednje navedenih preduzeća u neposrednoj blizini rijeke Morače nalazi se i separacija preduzeća Fab Live koje nikada nije imalo bilo kakav ugovor sa državom, odnosno saglasnost da vrši eksploataciju šljunka, a ne posjeduju nikakvu dokumentaciju o porijeklu materijala koji potiče iz rijeke jer istima takva saglasnost od strane Uprave za vode nikada nije izdata. Osim deponovanog materijala na prostoru sa lijeve i desne strane donjeg toka Morače nalazi se još

nekoliko lokacija sa deponovanim materijalom gdje nije poznato ko je vlasnik, koje su količine materijala, niti kada su nastale.

Jedan od značajnijih problema koji mora biti predmet detaljnog razmatranja jeste eksploatacija šljunka i pijeska van riječnog korita, sa vodnog, poljoprivrednog i nepoljoprivrednog zemljišta, u kojim slučajevima pojedinci kupuju parcele sa kojih uklanjaju površinski sloj ispod koga se nalazi šljunak koji nelegalno eksploatišu. Kontrola eksploatacije na navedeni način vrši se u neznatnoj mjeri, odnosno takve aktivnosti gotovo i da se ne kontrolišu. Ovo Ministarstvo posjeduje podatke samo od strane poljoprivredne inspekcije koja kontrolišu eksploataciju sa poljoprivrednog zemljišta. Usljed toga na prostoru u širini od oko 1km sa lijeve strane Morače nalaze se iskopine velike dubine koje niko ne kontrolišu, pa s tim u vezi ukazujemo na poseban problem nenadležnosti kao i činjenicu da takve aktivnosti mogu dovesti do nesagledivih posljedica. Posebno treba imati istaći da je nelegalna eksploatacija riječnih nanosa najizraženije u donjem toku rijeke Morače gdje je direktno ugroženo vodoizvorište Bolje sestre zbog čega je neophodno hitno djelovanje.

Slične situacije su i na ostalim vodotocima koji su ugroženi prvenstveno od strane onih koji su u prethodnom periodu imali zaključene ugovore o koncesiji na Limu, Tari, Ibru, Grnčaru i Gračanici (ugovori su istekli tokom 2016.godine) ili Ugovore o regulaciji vodotoka korita rijeke Morače, stoga predlažemo da Vlada usvoji sledeće zaključke:

Predlog zaključaka:

1. Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2022. godine, usvojila je Informaciju o nelegalnoj eksploataciji riječnih nanosa (šljunka i pijeska) iz svih vodotoka.
2. Zadužuje se Uprava policije da permanentno kontrolišu promet šljunka i pijeska na javnim putevima i o tome informiše Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na mjesečnom nivou.
3. Zadužuje se Uprava za inspeksijske poslove da sprovede inspeksijske kontrole nelegalne eksploatacije riječnih nanosa iz svih vodotoka i o tome informiše Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na mjesečnom nivou.
4. Zadužuje se Uprava prihoda i carina da izvrši kontrolu prometa separacija šljunka i pijeska kod privrednih subjekata koji se bave prometom ovih resursa i o izvršenoj kontroli informiše Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na mjesečnom nivou.
5. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede da kvartalno izvještava Vladu o postignutim rezultatima u borbi protiv nelegalne eksploatacije šljunka i pijeska iz vodotoka u skladu sa ovim zaključcima .